

вирішує питання про час надходження книги в Туровський храм Преображення, де вона могла перебувати і з більш раннього часу, але могла бути туди вкладено і князем К.І. Острозьким незадовго до 1508 Правда, факт внесення до неї зазначених записів говорить на користь того, що це було найбільш цінне в храмі напрестольне Євангеліє, про старовину якого не могли не знати. Не можна теоретично виключати, що на початку XVI ст. ще читався і вкладний запис, який має відношення до самої книги.

Використані джерела:

- 1.Владимиров П.В. Обзор южнорусских и западнорусских памятников письменности от 11 до 17 вв. // ЧИОНЛ, 1890 г., т. 4, отд. 2. – С. 101-142.
- 2.Гильтебрандт П.А. Туровское евангелие XI в. – Вильна, 1869. – 20 с.
- 3.Добрянский Ф. Н. Описание рукописей Виленской публичной библиотеки, церковно-славянских и русских. – Вильна: Типография А. Г. Сыркина, 1882. – 586 с.
- 4.Каринский Н. М. Образцы письма древнейшего периода истории русской книги: 68 фототипических снимков с древне-русских памятников, преимущественно XI в., на 29 таблицах. – М.: Академия наук СССР, 1925. – 13 с.
- 5.Любащенко Вікторія. До питання про зведений каталог християнських рукописів Галицько-Волинської держави (історіографічний аспект) // Княжа доба: історія і культура. – Вип. 2. – Львів, 2008. – С. 167 – 193.
- 6.Огієнко І. Пам'ятки старо-слов'янської мови X-XI віків. – Варшава, 1929. – 493 с.
- 7.Рожко В. Є. Українське православне книгописання і книгодрукування на Волині (XI-XXст.) : Історико-красназничий нарис. – Луцьк: Медіа, 2005. – 256 с.
- 8.Сводный каталог славяно-русских рукописных книг, хранящихся в СССР: XI – XIII вв. / Редкол.: Л. П. Жуковская (отв. ред.) и др. – М.: Наука, 1984. – 408с.
- 9.Соболевский А. Новый труд г. Стасова // Киевские Университетские Известия, 1887, май, отдел «Критика и библиография». – С. 457.
- 10.Срезневский И.И. Древние славянские памятники юсового письма.– Санкт-Петербург, 1868. – Ч.І. – 640 с.
11. Срезневский И.И. Сведения и заметки о малоизвестных и неизвестных памятниках. – Санкт-Петербург, 1886.
12. Стасов В. В. Славянский и восточный орнамент по рукописям древнего и нового времени. СПб., 1884. Вып. 1. Полный альбом. –СПб., 1887. – 78 с. 156 табл. цв. литограф.
13. Тот Имре. Русская редакция древнеболгарского языка в конце XI-начале XII вв. – София: Издательство Болгарской академии наук, 1985. – 358 с.
14. Туровское Евангелие одиннадцатого века / Изд. Виленского учебного округа. – Санкт-Петербург, 1868.

ПІДЛУЖНА Ольга –

кандидат історичних наук, провідний бібліотекар

Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки, м. Рівне

Інтерактивна мапа «Православ'я в Україні: крок за кроком» як дієвий інструмент місійної діяльності Церкви

Творення незалежності України неможливе без знання історії, мови, духу нації. Україну, як державу, неможливо не мислити в просторі християнської культури, - культури не просто як способу людського егоїстичного, прагматичного, утилітарного самовираження, а, передусім, як способу справжнього існування, відтворення людського в людині. Переважна більшість населення України – православне, тому потребує пастирської та місійної праці Церкви. Найбільш просторою для діяльності є саме місійний напрямок, сформульований у повелінні Христа «тож ідіть, і навчіть всі народи ...» (Мф. 28:19).

Для православ'я спасіння – це й «співробітництво між Божою благодаттю і людською «діяльністю», у якій віра не відрізняється від добрих справ, але, скоріш, зливається в одне»⁴⁸⁷. Інструментом прояву віри, певним місійним простором, дієвою можливістю збереження української культури в сучасному постмодерному світі цілком виправдано вважати Інтернет. Наприклад, за допомогою сервісу «Google Мои карты»⁴⁸⁸. Досвідом такої діяльності стало створення в Рівненській обласній універсальній науковій бібліотеці інтерактивної навчальної багатofункціональної мапи «Православ'я в Укра-

⁴⁸⁷ Сосси Р.Л., Коу Д., Гоумс А.У. Евангельская протестантская традиция и учение Православной Церкви. Изложение и анализ. – К., 2001. – С. 8.

⁴⁸⁸ <https://www.google.com.ua/maps/@50.4020355,30.5326905,10z>

їні: крок за кроком»⁴⁸⁹ (автор Підлужна О.В.). Викладена в Інтернет, мапа в перші ж дні почала набирати кількість переглядів – виставлена для загального огляду 16 вересня року, на 20 вересня вона мала вже 241 перегляд. Зрештою, відвідуваність мапи відкрита, і кожен може перекоонатися про доцільність та корисність створеного продукту.

Оскільки бібліотека є державною установою, вона не може претендувати на самостійну інтерпретацію сакральних місць, а тому завжди послуговується уже опублікованими документами. Тому фундаментом, опорним джерелом для створення інтерактивної мапи став короткий хронологічний довідник «Православ'я на Рівненщині», укладений кандидатом історичних наук Гурієм Бухало, приурочений 1000-літтю Рівненської єпархії. Зазначимо, що цей довідник – перше видання релігієзнавчого змісту, яке вийшло після занепаду радянського режиму.

Завдання мапи – послуговуючись коротким хронологічним довідником, відобразити усі знакові віхи, споруди, постаті в історії Рівненщини; кожний запис максимально лаконічно супроводити світлиною, додатковою літературою, відео. Таким чином, маючи 38 географічних позначок на мапі, вдалося оснастити їх 107 світлинами, 19 відео, 16 статтями, двома електронними книгами «Девятисотлетие православия на Волині» у двох частинах: Ч. I. Историческая часть; Ч. II. Статистические сведения о приходах Волынской епархии» (Житомир, 1892).

Аби зробити щось вартісне для історії – не завжди варто робити великі, громіздкі кроки. Е. Хемінгуей у своїм «Молитві» просив: «Боже, навчи мене мистецтву маленьких кроків». З огляду на можливість великого проекту «Православ'я в Україні. Крок за кроком», який є реальним для всіх шкільних, міських, сільських, районних, обласних бібліотек України, відділ акумуляції краєзнавчих документів та бібліографії Рівненської ОУНБ зробив свій перший крок – Крок 1. Рівненщина. Висловлюємо надію, що досвід Рівненщини завдяки учасникам конференції «Православ'я на Волині» отримає свій слідуєчий крок – «Крок 2. Православ'я на Волині». І можливості Церкви – набагато потужніші, аніж можливості державних установ: неопубліковані документи, світлини, спогади, метричні книги, тощо. Це й можливість творити цей проект у вигляді курсових, дипломних робіт.

Концептуальним моментом у творенні такої мапи є проблема конфесійної належності святих місць. Якщо Г. Бухало у своєму довіднику, який став фундаментом для мапи, зосереджується лише на УАПЦ, то майбутні творці мапи можуть обрати на власний розсуд приналежність до патріархату.

Незмінним залишиться одне – Церква Христова не залежить від патріархату, політики, влади. Вона понад ними і всупереч ним. Отець Юрій Федорів у своїй праці «Історія Церкви в Україні» написав: «А Церква – це не будинок, це не священники з єпископами. Це загал вірних, об'єднаних у правдивій вірі під проводом церковної влади, установлені Ісусом Христом. Тому вірні, приналежні до Церкви, повинні відчувати свою живу, органічну приналежність до тієї Церкви, бути справжньою частинкою цього містичного тіла, про неї дбати, і любити, її долю вважати своєю долею, її радість своєю радістю, а її горе своїм горем. [...] Українські діти є частинкою Христової Церкви, майбутніми носіями українських традицій і культури. Від них теж буде залежати й доля нашої Церкви, чи вона буде розвиватися, чи нидіти, рости чи маліти, приносити мир і любов до народу, чи гризнути і колотнечу. Тому українські діти повинні дбайливо вивчати минуле й сучасне нашої матері-Церкви, її любити, зрозуміти її вагу і дочасну місію та по своїй змозі докласти всіх зусиль, щоби Христова Церква між українцями росла, поширювалась та пильно зберігала заповіді її Основника на Божу славу, на спасення людських душ та на добро українського народу»⁴⁹⁰.

*КОГАН Леонід –
м. Любек (Німеччина)*

Пам'ятник на подвір'ї

На подвір'ї одного з будинків по вулиці Воїнів-інтернаціоналістів міста Новограда-Волинського, у тому місці, де її «апендикс» повертає в бік пішохідного моста, можна побачити старий повалений пам'ятник з чорного лабрадориту, на якому викарбувана епітафія: «Протоієрей Федір Слісейович Лонткевич, помер 22 січня 1894 р. на 71-му році життя».

Необізнаного перехожого може здивувати поява самотнього надгробка вдалині від міських цвинтарів, хоча насправді нічого дивного в цьому немає: Федір Лонткевич, колишній протоієрей церкви Святої Троїці, був похований на погості поруч з цим храмом. Відомості про покійного настоятеля дуже скупі. 1846 р. він став священослужителем, 1848 р. розпочав службу в Троїцькій церкві, а 1880 р. був висвячений у сан протоієрея, отримав камилавку (головний убір у вигляді циліндра) і наперсний хрест. Після відкриття у 1869 р. міського двокласного училища Ф.Лонткевич займав також поса-

⁴⁸⁹ https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=12Ke_zT6feJWt1127igZGqTRW3A

⁴⁹⁰ Федорів Ю. Історія Церкви в Україні. – Львів, 2001. – С. 5-6.